

aan Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ministerie van Defensie
betreft Consultatiereactie Wet bescherming nationale veiligheid door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wbmv)

De Nederlandse Vereniging van Banken begrijpt de noodzaak van een wettelijke verstrekingsplicht voor banken als instrument ter bescherming van de nationale veiligheid in een verslechterende geopolitieke context. Tegelijkertijd kan zo'n verstrekingsplicht vragen oproepen over proportionaliteit en privacy. Daarom zien we graag een concreet wettelijk kader met sterke juridische waarborgen. Ook vragen we om meer duidelijkheid over de verhouding tot AML/CFT-verplichtingen en naleving van sanctiemaatregelen, een nadere uitwerking van de praktische toepassing van artikel 92 en een scherpere afbakening van de bevoegdheden. Deze elementen behoren naar onze mening in de wet zelf te worden vastgelegd en niet in een AMvB. Voor onderdelen die toch bij AMvB worden uitgewerkt, verzoeken wij om een publieke consultatie zodat betrokken partijen kunnen meedenken over de uitvoerbaarheid, proportionaliteit en gevolgen voor de praktijk.

Inleiding

Banken onderschrijven het belang van een effectieve bescherming van de nationale veiligheid, zeker tegen de achtergrond van de grote geopolitieke spanningen. In dat kader begrijpen wij dat inlichtingen- en veiligheidsdiensten onder strikte voorwaarden toegang moeten kunnen krijgen tot relevante informatie bij financiële instellingen. Tegelijkertijd raakt het voorstel, en in het bijzonder artikel 92, aan klantgegevens waar banken zorgvuldig mee omgaan. Een wettelijke verplichting tot gegevensverstrekking vraagt daarom om een concreet en voorzienbaar wettelijk kader, met sterke juridische waarborgen, een duidelijke afbakening van de bevoegdheden en voldoende rechtszekerheid voor klanten en financiële instellingen.

Banken kunnen op basis van het voorstel via verschillende wegen onderwerp worden van een informatievordering. In deze consultatiereactie zullen wij ons hoofdzakelijk richten op artikel 92, de vorderingsmogelijkheid specifiek gericht op de bankensector. Daarbij vragen wij in het bijzonder aandacht voor (1) de wettelijke grondslag en delegatie naar de AMvB, (2) juridische waarborgen en aansluiting op bestaande kaders, (3) de verhouding tussen de vorderingsbevoegdheid, AML/CFT-verplichtingen en naleving van sanctiemaatregelen en (4) duidelijkheid over praktische toepassing van artikel 92. Hieronder volgt onze reactie per punt.

1. Wettelijke grondslag en delegatie naar AMvB

Artikel 92 bevat veel open normen en lijkt essentiële elementen door te schuiven naar een toekomstige AMvB. Daardoor dreigt het zwaartepunt van de verplichting buiten de wet zelf te komen liggen. Hoewel een AMvB onder omstandigheden een wettelijke grondslag kan bieden voor gegevensverstrekking, vinden wij het belangrijk dat de belangrijkste elementen van de verstrekkingplicht in de wet worden opgenomen. Dit voorziet in duidelijke en effectieve waarborgen en begrenzingen, zoals ook door de wetgever wordt onderkend in paragraaf 14.2.3 van de concept memorie van toelichting (MvT). Die duidelijkheid draagt niet alleen bij aan een zorgvuldige naleving van de verstrekkingplicht door de diensten en financiële instellingen, maar ook aan de rechtszekerheid en het vertrouwen van klanten van wie gegevens mogelijk worden verstrekt.

Indien onderdelen niettemin nader worden uitgewerkt in een AMvB, verzoeken wij deze regeling openbaar te consulteren zodat betrokken partijen kunnen reageren.

2. Juridische waarborgen en aansluiting op bestaande kaders

Voor ons is het van belang dat duidelijk is hoe de in het wetsvoorstel gehanteerde begrippen en waarborgen zich verhouden tot bestaande juridische kaders. In dat licht merken wij op dat de definities van persoonsgegevens en bijzondere persoonsgegevens in het wetsvoorstel niet exact aansluiten bij de terminologie uit de AVG. Daarnaast is in artikel 22 en de MvT opgenomen dat bijzondere persoonsgegevens binnen het kader van dit wetsvoorstel anders worden behandeld dan in artikel 9 AVG.

Wij stellen daarom voor dat in de memorie van toelichting nader wordt verduidelijkt hoe deze begrippen zich tot elkaar verhouden en welke waarborgen gelden bij het opvragen, verstrekken en verwerken van persoonsgegevens, in het bijzonder de bijzondere persoonsgegevens. Dit ondersteunt een consistente uitvoering door betrokken partijen en draagt bij aan het vertrouwen van klanten van wie gegevens mogelijk worden verwerkt in het kader van de verstrekkingplicht.

3. Verhouding tussen de vorderingsbevoegdheid en AML/CFT-verplichtingen en naleving van sanctiemaatregelen

De MvT vermeldt dat meldingsplichtige kredietinstellingen en financiële instellingen niet gehouden zijn om aan een vordering van de diensten andere gevolgen te verbinden dan het verstrekken van de gevorderde gegevens en het naleven van de toepasselijke geheimhoudingsverplichtingen. Tevens wordt gesteld dat een dergelijke vordering in beginsel geen relevante inzichten verschaft over de betrokken klant, aangezien de aanleiding voor de vordering niet bekend wordt gemaakt en de instelling niet kan vaststellen welke betekenis aan de vordering moet worden toegekend.

Wij begrijpen de redenering dat een instelling aan een vordering in beginsel geen inhoudelijke conclusies over de betrokken klant kan verbinden. Juist daarom achten wij de verhouding tussen deze passage en de wettelijke AML/CFT-verplichtingen en naleving van sanctiemaatregelen onvoldoende duidelijk. Instellingen zijn immers gehouden tot het verrichten van cliëntenonderzoek, voortdurende monitoring van de zakelijke relatie en transacties en tot het melden van ongebruikelijke transacties. De ontvangst van een vordering laat de zelfstandige verplichtingen van instellingen op grond van AML/CFT- en toepasselijke sanctiemaatregelen onverlet.

Wij verzoeken daarom expliciet te verduidelijken dat de enkele ontvangst van een vordering op grond van deze wet, nu de aanleiding voor de vordering niet aan de instelling bekend wordt gemaakt, op zichzelf geen relevante omstandigheid vormt voor het cliëntenonderzoek, de

voortdurende monitoring van de zakelijke relatie en transacties, noch voor de beoordeling of een transactie als ongebruikelijk moet worden aangemerkt. Een dergelijke verduidelijking in de wet is noodzakelijk om rechtsonzekerheid en uiteenlopende interpretaties in de uitvoering en het toezicht te voorkomen.

4. Praktische toepassing

De praktische toepassing van artikel 92 is voor ons nog onvoldoende duidelijk. Voor ons is het van belang dat helder is hoe deze bevoegdheid in de praktijk kan worden ingezet, welke gegevens kunnen worden gevorderd en welke procedures daarbij gelden. Wij vragen in het bijzonder aandacht voor de volgende punten:

- Waarborgen en rechtmatigheidstoets. Wij vinden het van belang dat er voldoende waarborgen gelden bij het uitvaardigen van een vordering op grond van artikel 92, waaronder de gevolgde procedures, interne toetsingen en vereiste autorisatieniveaus. In dit kader vragen wij om een nadere onderbouwing waarom artikel 92 niet is onderworpen aan de voorafgaande rechtmatigheidstoets van artikel 47.
- Gegevenscategorieën. Wij zien graag dat de gegevenscategorieën die op grond van artikel 92 kunnen worden gevorderd, zoals NAW-gegevens, afgenomen financiële producten en bij- en afschrijvingen, in de wet zelf worden opgenomen. Dit biedt meer duidelijkheid en rechtszekerheid over de reikwijdte van de verstrekingsplicht voor financiële instellingen en hun klanten.
- Proces en uitvoerbaarheid. Wij zien graag een nadere uitwerking van de praktische uitvoering van gegevensvorderingen, waaronder procesafspraken, communicatie, termijnen en de uitvoerbaarheid.
- Kostenvergoeding. In artikel 93, derde lid zijn de vergoedbare kosten beperkt tot personeels- en administratiekosten. Graag zien we dat er ruimte wordt geboden dat er ook andere kosten vergoed kunnen worden indien implementatie-, onderhouds- en uitvoeringskosten in de praktijk hoger uitvallen dan voorzien.
- Samenhang met artikel 63. Het is voor ons onduidelijk wat de betekenis en reikwijdte van artikel 92, vierde lid is in combinatie met artikel 63 vierde lid. We verzoeken dit te verduidelijken.

Tot slot

Wij waarderen de inzet van beide ministeries om te komen tot een zorgvuldig wettelijk kader dat bijdraagt aan de bescherming van de nationale veiligheid. Wij verzoeken de genoemde aandachtspunten mee te nemen in de verdere uitwerking van de wet, zodat deze voldoende duidelijk, begrensd en praktisch uitvoerbaar zijn voor alle betrokken partijen. Mocht onze consultatiereactie aanleiding geven tot vragen of behoefte aan nadere toelichting bestaan, dan gaan wij hierover uiteraard graag met uw ministeries in gesprek. Wij kijken uit naar de verdere inhoudelijke terugkoppeling en het vervolg van het wetgevingstraject.

Contactgegevens

Lynn van Meijgaard
Beleidsadviseur
meijgaard@nvb.nl